

Tárgy-orientált narratológia

A BTK Irodalomtudományi Intézet Irodalomelméleti osztályának 8. narratológiai konferenciája

2024. december 10–11.
HUN-REN BTK Irodalomtudományi Intézet,
Klaniczay terem
(1118 Budapest, Ménesi út 11–13.)

A „poszthumán” fogalmának elterjedése és az antropocentrizmus kritikája az elmúlt évtizedekben azt eredményezte, hogy a kritikai elmélet és filozófia nagyobb figyelmet fordít a konkrét tárgyra. Ez az „új materializmus” a tárgyak és azok cselekvőképessége iránti érdeklődés megújulását jelzi. Noha a tárgyak létmódja független az emberi megismeréstől, a tárgyról szerzett emberi tapasztalat fontos szerepet játszik világban betöltött helyünk mindenkorai kijelölésében. Ezek a filozófiai fejlemények fontos következményekkel járnak a narratológia számára is. Az elbeszélés hagyományos felfogása szerint az elbeszélés központi elemei a helyszín, a szereplők és a cselekmény. Ugyanakkor észre kell vennünk, hogy a nem emberi entitások döntő szerepet játszanak a helyszín jellemzésében, a szereplők cselekedeteinek lehetővé tételében vagy akadályozásában, és így a cselekmény meghatározásában. A tárgyra vagy dolgokra orientált narratológia így új elméleti horizontokat nyit a narratológia előtt, olyan megközelítésmódokat kínálva, amelyek bemutatják, milyen gazdag és sokszínű módon foglalkozik az elbeszélés az embereknek az anyagi környezethez fűződő viszonyával, a tárgyak másságával és a nem emberi entitások cselekvőképességével.

A konferencián elhangzó előadások a „tárgyak” szerepének vizsgálatával igyekeznek feltérképezni az elbeszélések hatalmas, sokszínű és összetett világát. Az előadók a kétnapos tanácskozás során elméleti szempontból, illetve műelemzésekre alapuló esettanulmányokban vizsgálják a történetekben szereplő tárgyak jelentését előtérbe állító elbeszéléseleméleti megközelítéseket.